

پیامبر رحمت در عرفان اسلامی

براساس کلام امیرمؤمنان(ع) پیامبر(ص) مثل طبیب است که در پی درمان آمده و همواره در گردش بود تا مریضان را درمان کند.

پیامبر اسلام(ص)؛ طبیب دنیا و شفیع آخرت

براساس کلام امیرمؤمنان(ع) پیامبر(ص) مثل طبیب است که در پی درمان آمده و همواره در گردش بود تا مریضان را درمان کند. یکی از مقامات معنوی و پربرکت پیامبر(ص) مقام شفاعت اوست. درباره شفاعت جای سخن بسیار است، برخی تصور می کنند که شفاعت یک نوع واسطه گیری و به اصطلاح عامیانه «پارتنری بازی« است.

در حالی که هرگز چنین نیست و شفاعت جلوه باطنی هدایت اولیاء است و به تعبیر دیگر شفاعت هدایت گری اخروی است. در حکمت حضرت امام(ره) آمده است: «جلوه شافعان در این عالم، هدایت آنهاست و در آن عالم باطن هدایت شفاعت است، تو از هدایت اگر بی بهره شدی، از شفاعت بی بهره ای و به هر قدر هدایت شدی، شفاعت شوی.« (شرح چهل حدیث، ص 105) برخی از بزرگان معتقدند که ظهور شفاعت تنها در قیامت است و فیض هایی که از ناحیه ولایت اهل بیت(ع) در مراحل قبل از قیامت - نظیر نشئه برزخ، حال احتضار، سؤال قبر و مانند آن - مطرح شده از سنخ تصرفات و کرامتی است که خداوند به اولیای الهی هدیه کرده است تا در مراحل یاد شده دوستان و محبان خود را یاری دهند.

(ر.ک: المیزان، ج 1، ص 176)

ولی گویا امام(ره) بر این باور است که شفاعت در مراحل و منازل قبل از قیامت نیز وجود دارد، از این رو گفته است: «ممکن است شفاعت در آن آنی که نفس تمام شد حاصل شود، یعنی بلافاصله نور ولی الله با آن نوری که مؤمن در حین خروج نفس از بدن داشت مزدوج شود و ممکن است این توفیق در برزخ حاصل شود که نور ایمان ساطع گردد، و ممکن است در روز قیامت و یا در یکی از مواقف و یا بعد از آن زمانی که در جهنم سوخت، این توفیق حاصل شود.« (تقریرات فلسفه امام خمینی(ره)، ج 3، ص 271)

از دقت در کلام و سخن پیش گفته برخی بزرگان به دست می آید دیدگاه امام(ره) و سنائی در واقع تفاوتی ندارد، تنها اینکه در کلام امام(ره) از بذل توجه اولیاء نسبت به محبانان در مراحل قبل از قیامت به شفاعت یاد شده، ولی در کلام دیگران به کرامت و تصرف اولیاء الهی تعبیر گردیده است، گرچه ممکن است کاربرد دقیق اصطلاح شفاعت در قیامت باشد، بذل توجه اولیاء الهی در مراحل پیش از قیامت نسبت به محبانان به کرامت آنان یاد شود. در هر صورت نتیجه تفاوت نمی کند.

در حکمت امام(ره) گفته شده است: حق تعالی شأنه چنانچه محمد(ص) و دودمان او را وسایط هدایت و راهنماهای ما مقرر فرموده و به برکات آنها امت را از ضلالت و جهل نجات مرحمت فرموده، به وسیله و شفاعت آنها قصور ما را ترمیم و نقص ما را تکمیل فرماید و اطاعت و عبادات ناقابل ما را قبول می فرماید.

(آداب الصلوة، ص 379 - 380) بنابراین از نظر امام(ره)، مهمترین شافعان پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) اوست و شفاعت آنان در واقع جلوه باطنی هدایت آنان در آخرت است.

اگر امام(ره) در حکمت خود، شفاعت را جلوه باطنی هدایت پیامبر و اهل بیت دانسته، سنائی در حکمت خود آنرا طبابت و درمان تعبیر کرده، یعنی همان طور که قبلاً بیان شد براساس کلام امیرمؤمنان(ع) پیامبر(ص) مثل طبیب است که در پی درمان آمده و همواره در گردش بود تا مریضان را درمان کند.

سنائی معتقد است همان طور که پیامبر(ص) در دنیا طبیب بود و طبابت او در چهره هدایت تجلی کرد، در آخرت نیز همین طبابت او به صورت شفاعت جلوه می کند.

در دنیا چه بسا طبابت و هدایت او برای برخی تأثیرگذار نشد و موجب درمان امراض روحی و قلبی آنها نگردید، ولی در آخرت که طبابت او به صورت شفاعت ظاهر می شود نصیب هر کسی بشود کاملاً نجات بخش است.

منبع:

جرعه های حکمت

(بررسی تطبیقی حکمت امام خمینی(س) و سنائی غزنوی، محمدامین صادقی ارزگانی، مؤسسه چاپ و نشر عروج، 1391.

باتشکر از خبرگزاری مهر

